

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

Торчинська Т. А.

**МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
НА ОНОМАСТИЧНОМУ ЗМІСТІ
НАВЧАННЯ**

Умань - 2013

ББК 74.268.1УКР
К 19

Рекомендовано до видання Вченою радою
НПУ імені М.П.Драгоманова
протоколом № 1 від 31 серпня 2005 року

Методичний посібник “Мовленнєвий розвиток молодших школярів на ономастичному змісті навчання” авторів А.П.Каніщенко, Т.А.Торчинської рекомендується для вчителів початкової школи, вихователів груп подовженого дня, студентів ВНЗ педагогічних факультетів, а також батькам для розвитку дітей молодшого шкільного віку та виховання у них любові до рідного слова.

Матеріали, вміщені у посібнику, допоможуть учителям пізнати етимологію ономастичної та апелятивної лексики, яку з успіхом можна буде використовувати при вивченні мовного матеріалу за лінійно-концентричним принципом програми у початковій школі.

Рецензенти:

- професор кафедри української мови
факультету української філології
НПУ імені М.П.Драгоманова
- доцент, кандидат філологічних наук,
завідувач кафедри методики викладання
української мови та літератури факультету
української філології

Г.О.Козачук

В.П.Стеценко

Загальна редакція
професора *А.П.Каніщенко*

ББК 74.268.1УКР
К 19

**ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК ДЛЯ
ПЕРШОКЛАСНИКІВ, УКЛАДЕНИЙ НА ОСНОВІ
АПЕЛЯТИВНОЇ ТА ОНОМАСТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ
БУКВАРЯ (АВТОРИ М.С. ВАШУЛЕНКО,
Н.Ф. СКРИПЧЕНКО .- К.: ОСВІТА, 2003)**

Назви птахів

- Ворона** – у перекладі з праслов'янської на сучасну мову означає “чорна” (так названо за чорний колір пір'я).
- Глухар** – від слова “глухий” (під час токування ці птахи бувають глухими).
- Голуб** – від прикметника “голубий” (голубий колір пір'я птахи мають на шийці).
- Грач** – від “гракати”, “гряти” (за звуконаслідувальним принципом).
- Гуси** – походить з німецької мови як наслідування вигуків “ге-ге-ге” (нім. “ганс”).
- Журавель** – спільнослов'янське “жерав, горав” – від “гер” – вигуку, що подають ці птахи.
- Жули** – від давньоруського слова “зегзица”, “жегзуля”.
- Качка** – в основі назви - вигук “ках”.
- Курка** – від назви півня – “кур”, тобто „крикун”.
- Ластівка** – від слов'янського слова “ласта”, за значенням пов'язаного зі словом „літати”.
- Орел** – грецьке слово “орніс” у перекладі означає „птах”.
- Пелікан** – від латинського слова “пеліканус” – „молот, молоток, сокира”.

- Випишіть слова з тексту, які пишуться з великої букви, групами в орудному відмінку. Виділіть закінчення, зробіть висновок.

Назва свята

Імена людей

Казкові імена

Якими словами ви можете доповнити кожную групу?

Зміст

1. Етимологічний словник для першокласників, укладений на основі апелювативної та ономастичної лексики Букваря (автори М.С.Вашуленко, П.Ф.Скрипченко. - К.: Освіта, 2003).....	3
2. Види етимологічних вправ для пропедевтичного розуміння етимології ономастичної та апелювативної лексики учнями 1-2 класів.....	12
3. Тлумачний ономастичний словник-мінімум для молодших школярів на позначення імен з їх варіантами, назв свят, символічних та божественних назв.....	36
4. Словник тематичних груп лексики з використанням ономастичного та апелювативного матеріалу (для розвитку зв'язного мовлення у роботі над іменниками).....	53
5. Система вправ з використанням ономастичної лексики у роботі над іменником і правописом слів з великої букви.....	64
6. Система вправ із використанням ономастичної та апелювативної лексики для колективної та групової форм навчання.....	89
7. Дидактична система вправ з використанням ономастичної та апелювативної лексики (на матеріалі міжпредметних зв'язків: мова - читання)	108
8. Зміст	133